

[Finansministeren]

formueafgift og realrentebetaling (0,3 mia kr.), udmøntning af bevillingen til langtidsledige ansat i staten (\div 0,4 mia kr.) samt arbejdsministeriets stigende ydelser til genoptræning (0,1 mia kr.).

De samlede indtægter på udgiftsbudgettet skønnes at stige med 4,6 mia kr., hvoraf 1,4 mia kr. henregnes til det rammebelagte område og primært vedrører statsvirksomhederne. De øvrige merindtægter fremkommer som følge af en række stigninger på et stort antal poster. Blandt de større ændringer kan nævnes merudbetalinger fra EFs markedsordninger for landbrugsvarer og Den europæiske Socialfond på henholdsvis 1,5 mia kr. og 0,3 mia kr.

Endelig skal det nævnes, at der på tillægsbevillingslovforslaget er opført 0,6 mia kr. til pris- og lønreguleringer ud over den på finansloven afsatte reserve på 8,8 mia kr. til imødegåelse af pris- og lønstigninger. Merudgiften skyldes, at priserne på statens varekøb og investeringer er steget mere end den generelle prisstigningstakt.

6. I det foregående er der givet en beskrivelse af de væsentligste bevægelser på statsfinanserne i 1984, som de kommer til udtryk i forslaget til tillægsbevillingslov. I øvrigt henvises til lovforslagets enkelte bevillingsforslag med de dertil hørende anmærkninger.

Forslaget til tillægsbevillingslov for 1984 anbefales til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 73:

Forslag til folketingsbeslutning om bekæmpelse af kriminaliteten, nedsættelse og systematisering af strafferammerne, aftrapning af frihedsstraffen og udvidet anvendelse af alternative sanktioner.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 2–7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 74:

Forslag til folketingsbeslutning om en straf fuldbyrdelseslov.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

3) Første behandling af lovforslag nr. L 165:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Afskaffelse af livstidsstraffen).

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

4) Første behandling af lovforslag nr. L 166:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Forhøjelse af den kriminelle lavalder).

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 75:

Forslag til folketingsbeslutning om nedbringelse af ventetiderne til anstalter og arresthuse.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 76:

Forslag til folketingsbeslutning om kriminalforsorgens personaleforhold.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 77:

Forslag til folketingsbeslutning om strafafsoning for overtrædelse af den grønlandske kriminallov.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Ikke mindre end 18 forslag vedrørende vor kriminalpolitik har venstresocialisterne fremsat, og jeg kan da tilføje, at 18 meget gennemarbejdede forslag har man fremsat. Det er altså et stort stykke af vor kriminalpolitik, vi kommer til at beskæftige os med her i dag.

[Justitsministeren]

Jeg tror, det ville undre alle, inklusive hr. Lenger og hans partifæller, hvis mit svar var, at vi bare skal gennemføre de 18 forslag. Der er, det ved vi jo, en sådan afstand mellem regeringens opfattelse og den opfattelse, venstresocialisterne har af samfundet, at der selvsagt må være meget betydelige skillelinjer. Alligevel mener jeg, der er træfpunkter i forbindelse med nogle af de forslag, der er fremsat, og at de også derfor bør gennemgås i retsudvalget, så vi kan undersøge, om disse træfpunkter giver mulighed for en realitetsdrøftelse med henblik på enten en snarlig lovgivning eller – hvad jeg snarere tror – en videre bearbejdelse i straffelovrådet og måske også andre steder.

Det er tydeligt, at venstresocialisternes folketingsgruppe og måske også andre inden for partiet har lagt et betydeligt arbejde i de forslag, der er fremsat, og det viser, at man vil gøre et seriøst arbejde her i tinget. Det er da al anerkendelse værd.

Kriminalpolitik er, synes jeg – og her deler vi interessefelt – et både spændende og vigtigt emne for en folketingsdebat. Det er væsentligt, at vi til stadighed følger udviklingen i samfundet op og foretager de nødvendige justeringer af vores straffesystem. En sådan interesse for vor kriminalpolitik mærkede vi også på den konference, der blev afholdt i januar i år om, synes jeg, særdeles interessante emner, og hvor vi havde en meget åben drøftelse mellem bl.a. eksperter og folketingsmedlemmer om anvendelsen af frihedsstraf. Det hovedsynspunkt, der var fremme i den forbindelse: at vi skal søge en begrænsning i anvendelsen af frihedsstraf, er bærende for de forslag, der er fremsat, og det er også bærende for min opfattelse med hensyn til kommende undersøgelser.

Den første gruppe af forslag, vi skal behandle i dag, vedrører den mere overordnede kriminalpolitik. Jeg har ikke mulighed for at gå i detaljer vedrørende de enkelte forslag, og det synes jeg heller ikke ville være rigtigt ved en førstebehandling, der jo skal være en principiel debat.

Jeg vil i stedet fremhæve nogle af de spørgsmål, som er rejst i forslagene, og som det efter min mening har størst interesse at drøfte her i tinget.

Om beslutningsforslag nr. B 73 vil jeg sige, at der allerede er taget en række initiativer med henblik på at bekæmpe kriminaliteten.

Det kriminalpræventive råds arbejde er blevet styrket, også økonomisk, både af staten og gennem støtte fra privat side, og politiets funktion som kriminalitetsbekæmpende faktor er blevet styrket, dels ved en styrkeudvidelse, dels gennem forsøgene med lokalpolitiet.

Jeg har gennem længere tid haft stor sympati for tanken om alternative sanktioner og har da også udvidet forsøgsordningen med samfundstjeneste til at omfatte hele landet. Tilbage står i den forbindelse spørgsmålet, hvordan vi kommer videre med anvendelsen af alternativer til frihedsstraf, og i hvilket omfang frihedsstraffen kan begrænses på en forsvarlig måde.

Forsøget i beslutningsforslag nr. B 73 på at systematisere straffesamfunderne i både straffelov og særlovgivning på grundlag af tre typer lovovertrædelser forekommer mig i sin helt forenklede tankegang at være faldet uheldigt ud, men det efter min mening noget mislykkede forsøg viser på den anden side, hvor komplicerede forhold vi her taler om. Det er derfor ikke uden grund, at straffelovrådet for tiden behandler spørgsmålet om straffelovens straffesamfund og anvendelsen af alternativer til frihedsstraf. Og lad mig i den forbindelse understrege, at efter kommissoriet er den vigtigste opgave for straffelovrådet at få gennemdrøftet mulighederne for en begrænsning i frihedsstraffens anvendelse.

Der kan i den forbindelse også være grund til at se på spørgsmålet om prøveløsladelse, der jo var et af hovedemnerne på den kriminalpolitiske konference, jeg nævnte før. Senere skal jeg i forbindelse med behandlingen af beslutningsforslag nr. B 83 komme nærmere ind på dette spørgsmål. Jeg vil dog gerne nu sige, at jeg synes, det er interessant, hvad man foreslår fra venstresocialisternes side, men jeg synes ikke, at de er nær progressive nok. Jeg mener, at det progressive i denne sag er det standpunkt, der er kommet til udtryk ikke alene fra min side, men også fra en række andres: at man bør fjerne den automatiske prøveløsladelse og gå over til mere individuelle prøveløsladelser. Jeg skal som sagt senere komme ind på dette emne.

Det har desværre i de senere år været nødvendigt at pålægge straffelovrådet en række hasteopgaver, senest vedrørende datakriminalitet, og straffelovrådet har derfor endnu

[Justitsministeren]

ikke haft mulighed for at afslutte sine overvejelser over den fremtidige udformning af sanktionssystemet. Jeg kan imidlertid oplyse, at jeg vil drøfte spørgsmålet om fremskyndelse af rådets arbejde vedrørende sanktionssystemet med rådets formand, professor Knud Waaben, og jeg vil i den forbindelse høre, om det vil være muligt for rådet at afgive delbetænkninger om de forskellige emner inden for kommissoriet. Det er nemlig efter min mening meget vigtigt, at vi her i tinget kan komme videre med dette arbejde og samtidig få en vis rytme i reformbestræbelserne.

Om B 74 skal jeg sige, at jeg på baggrund af kriminalforsorgens administration af dette område ikke finder, at der er noget større praktisk behov for en straffuldbyrdslov. Jeg synes, man har gjort og fortsat gør et stort og dygtigt arbejde i kriminalforsorgen med disse spørgsmål, men ud fra mere generelle og principielle overvejelser mener jeg, at en regulering af de indsattes forhold i højere grad end i dag bør ske ved lov, og dette spørgsmål indgår netop i det kommissorium om sanktionssystemet, der er givet straffelovrådet, som jeg derfor senere vil få en udtalelse fra om spørgsmålet. Jeg kan i den forbindelse oplyse, at jeg vil drøfte med professor Waaben, om det måske kunne være praktisk for rådet at nedsætte underudvalg til behandling f.eks. af spørgsmålet om en straffuldbyrdslov, således at rådets overvejelser over dette spørgsmål kan blive behandlet sideløbende med rådets øvrige arbejde. På den måde kan det fremskyndes mest muligt.

Om beslutningsforslag nr. B 77, der handler om de grønlandske straffasonere, kan jeg sige, at jeg længe har været opmærksom på de særlige problemer, som grønlandere kan have i forbindelse med afsoning af straffe her i landet. Jeg kan oplyse, at der i øjeblikket er ved at ske en væsentlig udvidelse af anstalten i Godthåb med henblik på at give de indsatte dér bedre forhold, men indtil man har fundet en endelig løsning på problemet om, hvem der skal have ansvaret for afsoningen af straffe, der idømmes grønlandere, er det vigtigt at søge forholdene for de grønlandere, der skal afsone straf her i landet, forbedret. Der er da også allerede taget adskillige initiativer i den retning. Jeg kan nævne de fælles aktiviteter, som tilbydes grønlandske indsatte, og den væsentlige forø-

gelse af bevillingerne til de indsattes hjemrejse til Grønland og til de pårørendes besøgsrejser, som nu er gennemført.

Endelig vil jeg i løbet af kort tid som et forsøg oprette en særlig afdeling for grønlandske indsatte på anstalten ved Herstedvester, men heller ikke jeg tror, at det er den endelige løsning. Jeg kan sige, at jeg har planlagt et besøg i Grønland i den kommende sommer, hvor jeg håber at få lejlighed til at drøfte spørgsmål, der vedrører afsoningen for grønlandere, med repræsentanter for hjemmestyret. Jeg synes, meget taler for, at vi skal sigte efter en ordning, der betyder, at afsoningen i videst muligt omfang kan finde sted i Grønland, og det synspunkt vil jeg gerne forelægge for repræsentanter for hjemmestyret.

Om de øvrige forslag i den gruppe, vi her behandler, vil jeg kort sige, at jeg ikke kan tilslutte mig dem, men at jeg er villig til senere at drøfte enkeltheder i dem med retsudvalget.

Torben Lund (S):

Da vores ordfører, hr. Ole Espersen, ikke kan være til stede, skal jeg gøre nogle få bemærkninger om disse syv forslag. Vi finder, at der er mange elementer i dem, som er positive, og det gælder såvel den øget social og kulturel indsats mod kriminaliteten som den ændret prioritering af strafferammerne. Vi er også enige i, at straffuldbyrdsloven bør ske betydelig hurtigere, end den sker i dag, men ligefrem at lade straffen forælde i takt med den tid, der går ud over fire måneders ventetid, er utvivlsomt for vidtgående.

Repræsentanter for den socialdemokratiske gruppe har tidligere talt om, at vi har brug for en straffuldbyrdslov eller en fængselslov. Der er ingen tvivl om, at reglerne om afsoning er så vigtige for den enkelte, at vi bør interessere os mere for dette spørgsmål i folketinget, end vi hidtil har gjort. I adskillige andre lande har man rent faktisk en egentlig straffuldbyrdslov, og det er bestemt værd at diskutere, om vi ikke også bør have det her i landet.

At der, sådan som det er foreslået i B 76, efterhånden som de alternative straffereformer vinder indpas, bør ske en forøgelse af bevillingerne til kriminalforsorgen i frihed, som jo bl.a. får væsentlige opgaver i forbindelse

[Torben Lund]

med afsoning af samfundstjenestedomme, finder vi også er en given ting.

Forholdene i forbindelse med afsoning for overtrædelse af den grønlandske kriminallov mener vi er utilfredsstillende, og det er baggrunden for, at vi i samarbejde med grønlandske foreninger har arbejdet på at forbedre forholdene bl.a. i Herstedvester. Vi er altså enige i VS' sigte på dette punkt. Jeg vil også godt sige i anledning af justitsministerens bemærkninger på dette område, at jeg synes, det er meget glædeligt, at man nu etablerer en forsøgsordning med en særlig afdeling i Herstedvester, og jeg tror også, det er meget vigtigt, at vi får en seriøs forhandling med det grønlandske hjemmestyre om, hvordan afsoningen bør foregå fremover. Jeg mener, det principielt er rigtigt, at afsoning i videst muligt omfang sker på Grønland, men det er nok vigtigt, at vi finder en løsning, som kan samordne indstillingen her og i hjemmestyret.

Vi er også enige i de principielle betragtninger om afskaffelse af livstidsstraffen. Vi ønsker dog, før vi tager endelig stilling til dette spørgsmål, at drøfte det nærmere med justitsministeren og folketingets øvrige partier.

Derimod må vi klart afvise forslaget om at hæve den kriminelle lavalder til 18 år. Det er der hverken i det virkelige liv eller i forslagets bemærkninger en tilstrækkelig motive- ring for. Noget andet er, at de kriminelle mellem 15 og 18 år selvfølgelig bør behandles så skånsomt som muligt af hensyn til de uheldige virkninger af en anden behandling, og det er bl.a. derfor, vi så stærkt har arbejdet for, at de unge mellem 15 og 18 år kun i meget, meget få tilfælde indsættes i egentlige fængsler eller arresthuse.

Jeg kan altså generelt udtrykke en positiv holdning til mange af elementerne i forslagene, men vi mener bestemt også, at forslagsstillerne på nogle punkter er gået for vidt.

Annalise Gotfredsen (KF):

Hovedformålet med al kriminalpolitik er naturligvis bekæmpelse af kriminaliteten, først og fremmest for at skåne uskyldige potentielle ofre, men også for derved at nedsætte antallet af kriminelle, som skal straffes, og som derved påføres en byrde, der, selv om den pågældende selv er skyld i sin situation,

er belastende for den kriminelle. Det er også den første målsætning, som nævnes i hele den pulje af forslag, der er til behandling i dag. Det er da anerkendelse værd, og i lyset af denne målsætning finder jeg det naturligt at behandle de øvrige forslag.

Som ministeren siger, kan man naturligvis ikke her komme ind på forslagene i detaljer. Flere punkter er hovedspørgsmål i kriminaldebatten og behandles løbende også i straffelovrådet, og jeg kan da takke ministeren, fordi han har til hensigt at søge arbejdet med sanktionssystemet fremskyndet i straffelovrådet, så dette råds overvejelser er til rådighed ved en egentlig reform.

Jeg er også enig med ministeren i, at frihedsstraf er en alvorlig sanktion såvel for den indsatte som for dennes familie, men jeg er naturligvis også enig med ministeren i, at frihedsstraf stadig må indgå i vort sanktionssystem, og at begrænsninger kun bør finde sted, i det omfang det er forsvarligt. En begrænsning, f.eks. på grund af pladmangel, som ikke samtidig er led i kriminalitetsbekæmpelse, er ikke et mål i sig selv.

I bedømmelsen af forsvarligheden må ligge en afvejning af naturligvis først og fremmest borgernes sikkerhed, endvidere hensynet til generel og speciel prævention og så også befolkningens retsopfattelse, som jeg mener er en vigtig del af kriminalitetsbekæmpelsen. Jeg deler ikke forslagsstillerne noget nedvurderende syn på denne del af begrundelsen for sanktioner, således som det fremgår af bemærkningerne til forslaget.

Det er nødvendigt at have befolkningens forståelse for de reformer, der foretages, og det vil være overordentlig beklageligt, om den opfattelse skulle vinde fodfæste, at der ofres flere midler og mere tid og omtanke på de kriminelle end på de uskyldige ofre.

Forslagsstillerne beskæftiger sig meget med alternative straffereformer. Der gøres som bekendt – som ministeren også har refereret – forsøg med disse, og vi følger med stor interesse forsøget, men bl.a. har det jo været et problem at finde arbejde, som ikke konkurrerer med almindelig organiseret beskæftigelse. Vi finder, at der er en rimelig bemanding i øjeblikket til det forsøg, der gøres, og at det naturligvis må indgå i bedømmelsen af forsøget som helhed.

I øvrigt skal jeg ikke sige meget om hvert enkelt forslag.

[Annelise Gottfredsen]

Beslutningsforslag nr. B 75 kan vi naturligvis ikke tilslutte os; vi er enige i sigtet, at ventetiderne skal nedbringes, men må afvise dette forslag.

Den kriminelle lavalder har løbende været genstand for diskussion og belysning og er i dag et produkt af denne afvejning. Vi kan ikke støtte forslaget.

Lovforslag nr. L 165 kan vi heller ikke tilslutte os. Hvor beklageligt det end er for den enkelte, må denne form stadig indgå blandt sanktionerne.

Beslutningsforslag nr. B 74 omhandler en straffuldbyrdelseslov, og det er jo noget, der arbejdes med, som ministeren også har givet udtryk for det. Jeg kan tilslutte mig ministerens opfattelse, at det måske kan være praktisk at samle en regulering af indsattes forhold i en lov, og det er jo også noget, straffelovrådet arbejder med.

Endelig vil jeg gerne sige et par ord om afsoning af straf for overtrædelse af den grønlandske kriminallov. Jeg er helt enig i, at det er særlig belastende at afsone så langt fra sin hjemstavn, som tilfældet er, når afsoning finder sted i Danmark, og vi er positive over for at hjælpe indsatte i denne periode. Vi tror, at en ting som at få grønlandsk mad lidt hyppigere ville være af stor værdi, selv om man ikke skulle tro, det var af så stor betydning.

De øvrige forslag vil vi meget gerne diskutere i udvalget, men i øvrigt må jeg afvise forslagene.

Thor Pedersen (V):

Der er i denne omfattende samling forslag ideer, som venstre gerne vil diskutere. Det kriminalpræventive arbejde ligger i høj grad venstre på sinde, og derfor er det kriminalpræventive råds indsats blevet styrket. Der er desuden i denne regerings tid foretaget udbygning af nærpolti, hvilket vi i venstre venter os meget af.

Forslagsstillerne har i B 73 foretaget en systematisering af strafudmålingsprincipperne. Venstre er ikke uenigt i, at der bør sondres mellem professionel kriminalitet og den mere lejlighedsprægede kriminalitet, men det er jo en vurdering, som domstolene allerede foretager i de enkelte straffesager, og man kunne godt frygte, at en systematisering som den, der nu er foreslået, ville indskrænke

domstolenes muligheder for at tage samme konkrete hensyn som nu.

Lad mig om forslaget om alternative sanktioner sige, at heller ingen i venstre tror på, at fængselsstraf har særlig positive virkninger, og derfor har vi også fra starten været enige i forsøget med samfundstjeneste. På den anden side er der forbrydelser, der er så alvorlige, at samfundet må gribe håndfast ind, og det bør da også nævnes, at ingen lande, heller ikke dem, der bekender sig eller må forventes at kunne bekende sig til den samme tro som forslagsstillerne, har været i stand til at afskaffe frihedsberøvelse som strafferetlig sanktion.

Alt i alt finder vi i venstre, at en nærmere drøftelse af sanktionssystemet må afvente, at straffelovrådet får færdiggjort sit arbejde, og dette er så de bemærkninger, som er knyttet til B 74.

Om B 75 og B 76 om nedsættelse af ventetiden til anstalter og arresthuse og om kriminalforsorgens personaleforhold vil jeg sige, at det kunne tænkes, at vi kunne enes om at gøre nogle anstalter mere åbne og få nogle flere helt åbne anstalter til lavpris, hvor de indsatte, om jeg så må sige, selv driver virksomheden, og hvor der ved personaleudvælgelsen i højere grad blev lagt vægt på det forsorgsmæssige fremfor på bevogtningen.

Om B 77 skal jeg blot sige, at vi kan tilslutte os ministerens bemærkninger både om de allerede gennemførte og om de påtænkte foranstaltninger for grønlændere.

Endelig vil jeg om livstidsstraffen sige, at vi i venstre finder, at der desværre begås så alvorlige forbrydelser, at der bør være en mulighed for anvendelse af livstidsstraf.

Forslaget om forhøjelse af den kriminelle lavalder kan være svært at forstå i en tid, hvor der tales meget om, at de unge skal have mere og mere selvbestemmelse. Efter venstres opfattelse kan denne udvidelse af frihed og indflydelse ikke medføre, at man på samme tid begrænser ansvaret.

Venstre må altså afvise de fremsatte forslag, som de foreligger, men der er som nævnt ting, vi meget gerne vil drøfte. Det vil dog være mest hensigtsmæssigt at vente, til der foreligger et udspil fra straffelovrådet.

Ebba Strange (SF):

[Ebba Strange]

Jeg vil starte med at takke VS for det kæmpearbejde, der ligger bag udarbejdelsen af alle disse forslag. Set i sammenhæng giver de vel en slags kriminalreform, og jeg tror, det er vigtigt, at vi fastholder og vedligeholder den kriminalpolitiske debat, som foregår i øjeblikket. Den er nødvendig, eftersom bevidstheden breder sig, ikke bare her i huset, men også ude i samfundet, om, hvor skadelig fængselsstraf er for de indsatte, og hvor vigtigt det er, når der skal straffes, at finde alternativer til frihedsstraffen.

Noget andet, som jeg også synes er glædeligt, er, at hele diskussionen om alternativer til frihedsstraf er blevet alvorlig og kvalificeret, ikke alene her i huset, men også ude omkring i befolkningen. Det synes jeg er vigtigt, og jeg er da også glad for, at VS nu bakker op bag samfundstjenesten. Det var jeg skuffet over at man ikke gjorde fra starten.

Jeg vil godt benytte lejligheden til at minde om den debat, vi havde i retsudvalget – og det er selvfølgelig især justitsministeren, jeg vil minde om den – dengang vi iværksatte forsøget med samfundstjeneste i Nordjylland og i København. Da blev der faktisk sat personale af fra kriminalforsorgen til at varetage funktionerne i forbindelse med samfundstjenesten, i det ene tilfælde ved at flytte personale og i det andet tilfælde ved at ansætte personale. Hvis vi ikke sørger for, at der er personale til at tage sig af det meget store arbejde, der ligger i at lave personundersøgelserne, finde anbringelsesstederne og følge, hvordan det går de mennesker; der er i samfundstjenesten, er jeg bange for, at vi ikke får de positive resultater ud af det, som vi alle sammen ønsker, og derfor er det beklageligt, hvis lige præcis det forsøg skal lide under, at et flertal af folketingets partier ikke mener, der er råd til at afsætte ressourcer. Det vil jeg gerne have sagt.

Vi er i SF enige med VS i beskrivelsen af kriminalitetsbilledet og i målsætningen for kriminalitetsbekæmpelsen. Efter vores opfattelse betyder det, at kriminalitetsbekæmpelsen i første række skal ligge helt andre steder end inden for justitsmyndighederne, nemlig hos de sociale, de kulturelle og de uddannelsesmæssige myndigheder, og at man ude omkring i kommunerne bør være meget mere åbne over for en nedbrydning af de ressortgrænser, der findes, og man kunne passende bruge ungdomsåret til at spørge: er det en

rimelig opdeling, vi har? Vi ved jo godt, hvem af vores unge der er særlig truede, som er i en særlig risikogruppe, og som derfor har større chancer end andre for at havne i en kriminel adfærd.

SSP-samarbejdet bliver ofte nævnt i denne forbindelse, og det er rimeligt nok, men jeg synes også, man ude omkring i kommunerne burde tænke mere konstruktivt på at nedbryde ressortgrænserne og måske lave nogle ungdomsafdelinger, som tog sig af de problemer, som er knyttet til ungdommens situation i dag, som bl.a. er forværret af den stadig store ungdomsarbejdsløshed.

Beskrivelsen, som VS lægger til grund, bygger også på den antagelse, at fængselsophold som regel i stedet for at virke resocialiserende virker skadeligt på den indsatte, og vi er i SF enige i, at man bør stræbe efter at få så få personer som muligt anbragt i fængsel. Vi synes ikke, at den placering, vi har på den vesteuropæiske skala over, hvordan man fængselsdømmer, er særlig flatterende for Danmark; vi ligger efter SFs opfattelse alt for højt på den.

Et par enkelte bemærkninger mere om B 73. Jeg kender også godt den historie fra Nordjylland, hvor man brugte bortvisning fra et bestemt område som sanktion. Jeg synes nu ikke rigtig, at den passer til danske forhold. Det er lidt for let at rejse fra Hobro til Hjørring til, at man rigtig kan opretholde kontrollen med, om det unge menneske nu også bliver dér, hvor han er blevet sendt hen. Så jeg ved ikke, om den sanktion kan anvendes i større skala, end den allerede er blevet anvendt og bliver anvendt. Jeg tror i hvert fald ikke på, at det er fremtiden. Jeg vil også godt sætte et spørgsmålstegn ved familieplejen for ældre misbrugere og lovovertredere som en heldig sanktion; jeg ved det ikke, men det er nogle af de ting, vi godt vil diskutere, og som vi ikke er helt sikre på.

Derimod har jeg også gjort mig til talskvinde for det, jeg kaldte en fængselslov, det, VS kalder en straffuldbrydelseslov. Jeg kan godt se betænelighederne ved det, for samtidig med, at en fast lovtekst selvfølgelig giver nogle rammer, som er letgenkendelige og giver en retssikkerhedsopfattelse, så skal vi jo også passe på, at en sådan lov ikke formindsker mulighederne for eksperimenter. Vi ved jo godt, at der foregår eksperimenter i mange af vore anstalter, også eksperimenter, der

[Ebba Strange]

bryder med et lidt stramt regelsæt, og det vil vi i hvert fald meget nødigt være med til at lukke for. Men vi vil meget gerne deltage i debatten om, hvorvidt vi trænger til mere lovbestemte regler for forholdene i fængslerne, og diskutere, hvordan sådanne regler skal se ud, så vi er overvejende positive.

Så har vi diskuteret det med den kriminelle lavalder, og det er vi ikke færdige med, så det betyder, at vi ikke umiddelbart støtter VS'ernes forslag om at forhøje den kriminelle lavalder fra 15 til 18 år. Det vil sige, at der er ingen af os i SF, der ønsker de under 18-årige fængslet, det må jeg sige med det samme. Vi ønsker, at der bliver taget ordentligt hånd om de unge mellem 15 og 18 år, der havner i kriminell adfærd, og det kan være, at VS har ret i, at det er socialforsorgen bedre til end kriminalforsorgen. Men hos os tvivler vi lidt, fordi vi kender så mange eksempler på, at de unge mennesker, det drejer sig om, er nogle, som socialforsorgen i deres hjemkommune ærlig talt er træt af og ikke rigtig gør tilstrækkelig meget for, og at det derfor i nogle tilfælde har været godt også for den indsattes familie at få flyttet omsorgsfunktionen. For os er det i og for sig vigtigere, hvad indholdet i den omsorg er, end om den ligger det ene eller det andet sted. Så derfor ikke noget klart ja, men en diskussion af, hvad det egentlig er, vi byder de unge mennesker mellem 15 og 18 år, for de er i den aller mest sårbar periode, det er vi enige i, og vi er enige i, at de ikke skal puttes i fængsler, for det er noget af det værste, man kan gøre ved dem, men derfra og så til at sige ja til at nedsætte den kriminelle lavalder er vi altså ikke nået endnu.

Så er der spørgsmålet om nedbringelse af ventetiden til anstalter og arresthuse. Jeg er lidt bange for, at det smukke formål, VS'erne har med at indføre en regel om, at efter 4 måneder begynder straffuret at tikke, kan vendes om til noget andet. Vi havde jo den store oplevelse at være i England og se på straffesystemer med retsudvalget for 1½ års tid siden, og det var mit indtryk, at dér havde man ingen ventelister. Det er selvfølgelig i sig selv positivt, men resultatet er altså, at man overfylder fængslerne og putter flere folk ind i de samme celler, og jeg kunne da også godt tænke mig, at man lynhurtigt kunne få inddraget nogle nedlagte badehoteller eller militærnægterlejre eller sådan noget for

at få afviklet pukkelen i stedet for det, der er VS' hensigt med det her, så den tror jeg ikke rigtig på. Jeg var mere tiltalt af det, justitsministeren gjorde: da han syntes, at nu blev det for meget, gav han sig til at benåde nogle af dem, der havde gået og ventet, og som var inde i et godt socialt forløb. Det vil jeg hellere have at justitsministeren fortsætter med.

Vi er helt enige i intentionerne i beslutningsforslag nr. B 76; vi synes, at det ligger helt på linje med noget, vi selv har arbejdet med: at overføre midler fra anstalter og arresthuse til kriminalforsorg i frihed. Vi har også stillet nogle ændringsforslag om det til finanslovsforslaget. Vi synes, at det er vigtigt at få overført midler dertil af de grunde, som jeg har nævnt om fængselsophold, og vi er kedede af, at der bliver fjernet midler derfra i stedet for tilført midler.

Og så endelig om grønlænderne. Jeg er glad for at spore, at vi alle sammen er optaget af grønlændernes forhold, og at vi tilsyneladende alle sammen er enige om, at dels skal forholdene forbedres i Herstedvester, dels skal vi altså arbejde for, at grønlænderne slipper for den deportation, der ligger i, at de sendes herved.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Dette meget store antal beslutningsforslag og lovforslag fra VS' side bliver jo nærmest til et helt partiprogram.

Men jeg vil da gerne benytte lejligheden til at tage udgangspunkt i det, der hedder beslutningsforslag nr. B 73 og handler om, hvordan man bekæmper kriminalitet.

VS siger i fremsættelsestalen, der følger med, at et sanktionssystem i et vist omfang må være generalpræventivt, og det næste krav, man må stille, er, at det skal være specialpræventivt.

Når man ved sanktionssystemet tænker på fængsel og anden indespærring og taler om det generalpræventive, så ved vi jo ikke så forfærdelig meget om, hvorvidt det nuværende system er generalpræventivt, så det kan vi godt sætte spørgsmålstejn ved. Personlig har jeg den opfattelse, at det generalpræventive i et sanktionssystem ligger i selve opdagelsen af, at man har overtrådt lovene, ikke så meget i, hvad der derefter sker.

Og når vi kommer til det at spærre folk inde i fængsler, ja, så åbner VS mulighed for,

[Bernhard Baunsgaard]

at der skulle være noget specialpræventivt, altså noget der forhindrer den enkelte overtræder af lovgivningen i at gøre det igen, og dér tror jeg nok, at alle undersøgelser viser, at dette at spærre folk inde virker lige modsat. Det virker sådan, at har man én gang, som det har været skrevet engang, spist af blyktallerken, så er der al mulig chance for, at man gør det igen. Vi ved jo, at folk, der har været spærret inde, som hovedregel vender tilbage. Og ud fra sådanne betragtninger er jeg enig med VS i, at vi virkelig bør tænke os til et helt nyt system.

Jeg er også enig med VS, når de siger, at det, man må bestræbe sig for, er at finde ud af, hvad baggrunden er for kriminaliteten. VS peger på, at det må være noget socialt, eventuelt noget kulturelt, der skal gøres over for børn og unge. Man skal interessere sig for de miljøer, hvorfra overtræderne i særlig grad kommer. Man bør anvende flere af de midler, som samfundet finder nødvendige i et sanktionssystem, til at forbedre disse sociale og kulturelle forhold. Man kunne vel godt undre sig en lille smule over, at man ikke fra myndighedernes og folketingets side tidligere har sat ind på disse områder, for vi ved jo godt, at af de penge, vi anvender på at bekæmpe kriminaliteten, er dem, vi får mest ud af, de penge, som bruges til kriminalforsorgen. Vi ved jo godt, at hvis vi sætter ting i gang til gavn for de unge, ja, så falder kriminaliteten i området, men det er, ligesom vi heller ikke på dette område vil være med til at gå til ondets rod.

Men jeg er altså enig i dette og synes bare, at VS nok tillægger det generalpræventive og specialpræventive i det nuværende sanktionssystem for meget råderum. Jeg tror, det i virkeligheden er mindre muligt at få noget godt ud af det nuværende system med at indespærre folk. Jeg kan heller ikke lade være at tænke på, at en så betydelig personlighed som den tidligere direktør for fængselsvæsenet, vor tidligere ombudsmand, Lars Nordskov Nielsen, har sagt, at han var deprimeret, hver eneste gang han havde talt med en indespærret.

Der har jo tidligere været talt om, når vi har besøgt fængsler som retsudvalgsmedlemmer, at når man har talt med et menneske, der har været indespærret et stykke tid, så forstår man udmærket Nordskov Niensens bemærkninger om, at det burde være frem-

med for den danske kultur og den danske holdning at spærre folk inde.

Derfor vil jeg gerne komme med nogle betragtninger om beslutningsforslag nr. B 74, der handler om, hvordan reglerne skal være i fængslerne. VS fokuserer – vel i fortsættelse af betragtninger som dem, Nordskov Nielsen er kommet med – på, at der må være grænser for, hvor meget vi nedbryder de mennesker, vi spærres inde. Og jeg synes, at det er rigtigt, at de bliver voldsomt nedbrudt, at de næsten ikke fungerer som mennesker, men snarere som folk, der ved, at næsten ligegyldigt hvad de gør, så risikerer de en eller anden sanktion. Men jeg vil sige, at så længe samfundet opretholder et sådant sanktionssystem, der nok i det store og hele må betegnes som uhensigtsmæssigt, så er der også i denne forbindelse et hensyn at tage til personalet, og det må indgå med vægt, for vist har personalet hele magten, men man må også passe på at lave sådanne systemer, at de kan udføre den gerning, som vi herinde pålægger dem.

Der er derefter to lovforslag, jeg vil sige et par ord om; det er afskaffelse af livstidsstraf og forhøjelse af den kriminelle lavalder. Det er i meget få tilfælde, vi lader folk sidde meget længe i fængsel. Bent Nielsen, advokat i Århus, har skrevet en bog, hvori han kommer ind på betragtninger over, hvad vi egentlig opnår ved de meget lange straffe. Han vil have nedsat straffen meget alvorligt. Jeg tror, han endte med at sige, at indespærring ud over en 6-8 år egentlig bare er yderligere nedbrydning af vedkommende som person, som menneske. Jeg gad vide, om vi har ret mange andre livstidsfanger, hvor vi ikke benytter muligheden for at slippe dem ud, før straffen er udstået, end politimorderen fra Amager, og derfor kunne vi da godt drøfte det, men jeg tror, at vi her må have nogle flere betragtninger ind, så længe vi opretholder det nuværende sanktionssystem.

Jeg har givet udtryk for, at jeg ikke tror på velsignelsen i det nuværende sanktionssystem. Så er der spørgsmålet om at forhøje den kriminelle lavalder. Jeg tror, det er rigtigt at gøre det og netop over for den gruppe sætte ind med helt andre sanktioner end indespærring. Det er da gud ske lov heller ikke almindeligt, at vi spærres så unge mennesker inde, men det sker jo, og det vil jeg hellere drøfte i fortsættelse af B 73.

[Bernhard Baunsgaard]

Endelig foreslår man i beslutningsforslag nr. B 75, at man skal begynde nedtælling af straffen, der er idømt, når der er gået 4 måneder. Jeg har i tide, før det tidspunkt, vi har aftalt, indleveret et lovforslag om at begynde nedtællingen af straffen, når der er gået 6 måneder efter dommen; er man ikke indkaldt til afsoning til den tid, så begynder vi at tælle tilbage. Jeg håber, at det hurtigt kommer frem i folketingssalen, og at vi allerede i denne samling kan vedtage, at det skal ske. Vi er endt med 6 måneder; jeg tror, det er mere rimeligt, og håber, at et flertal vil gennemføre det.

Endelig vil jeg gerne takke for ministerens ord om beslutningsforslaget, der handler om Grønland, hvor man lovede, at man ville lave et forsøg ude i Herstedvester. Vi har haft lejlighed til, nogle stykker her i folketinget, at drøfte disse forhold med både grønlandske fanger og grønlandske myndigheder, og jeg må sige, jeg er overbevist om, at det er en ekstra straf for en grønlænder at være indespærret uden at være sikker på, at de, der skal behandle ham, lægen og andre personer, overhovedet forstår hans baggrund og hans sprog. Jeg synes, at vi har pligt til at gøre noget dér, og jeg er glad for, at der hurtigt kan ske noget på området.

Birgith Mogensen (CD):

Her får folketinget af VS på et sølvfad foræret retningslinjerne for den kriminalpolitiske indsats i de kommende år, målrettet, velformuleret og med de rette politiske opfattelser og perspektiver, hvis man vel at mærke har VS-briller på og opfatter verden omkring sig derefter. Men det gør CD heldigvis ikke. Vi må derfor afvise forslagene. Dermed være ikke sagt, at vi finder de nuværende forhold inden for kriminalforsorgen ideelle; alene det faktum, at man falder tilbage i kriminalitet efter afsoning, må give anledning til at overveje ændringer. Men derfra og til at købe VS' urealistiske og meget teoretiske forslag er der for langt.

Vi skal jo ikke glemme, at kriminalpolitikken har to formål. Det ene er at beskytte landets borgere mod overgreb fra dem, som ikke vil følge landets love. Det andet er at få lovovertræderne til at fungere ansvarsbevidst i samfundet. Og hvordan gøres det? Værdien af frihedsstraffen var et af hovedemnerne på

den kriminalpolitiske konference, som justitsministeren holdt i januar. Det har givet anledning til tanker omkring justeringer af strafudmålingen, men selvfølgelig kun dér, hvor det er forsvarligt.

CD tilslutter sig justitsministerens initiativ til at fremskynde straffelovrådets arbejde vedrørende sanktionssystemet, så vi får et betydeligt bredere grundlag at diskutere på end det, vi har her i dag. Derfor må vi afvise forslagene.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Hr. Lenger vil senere som ordfører for forslagsstillerne gå nærmere ind i debatten og kommentere ministerens og de enkelte ordføreres indlæg. Men da denne første gruppe af forslag også rummer den principielle debat, vil jeg gerne fremsætte nogle principielle synspunkter om kriminalpolitik, som vi ser det i VS.

Man kan ikke forestille sig et samfund uden en eller anden form for sanktioner over for dem, der begår kriminalitet, men man kan sagtens forestille sig et samfund, der vælger sanktionerne ud fra mere bevidste sociale og humane holdninger, end vi gør i dag.

Definitionen på kriminalitet vil altid være afhængig af de øjne, der ser, og af tid og sted. Det samme gælder strafferammerne og den alvor, hvormed et samfund ser på den enkelte lovovertrædelse. Det er et meget godt eksempel, at nogle lande, f.eks. under islam, tillader euforiserende stoffer og forbyder alkohol; hos os er det lige omvendt. Det er heller ikke noget tilfælde, at de lovovertrædelser, som især begås af de dårligst stillede, straffes hårdt, og at de lovovertrædelser, som begås af de bedre stillede, straffes mildt.

Kriminaliteten defineres ud fra klasseinteresser. Det er ikke noget tilfælde, at våbensmugleri og miljøforurening straffes mildt, langt mildere end andre lovovertrædelser med de samme konsekvenser for mennesker og omgivelser. Våbensmugleri og miljøforurening kan faktisk ikke begås af samfundets dårligst stillede. Og de domme, vi kender for f.eks. miljøforurening, viser, at end ikke fortjenesterne inddrages.

Kunne man forestille sig, at en fattig tyveknap fik sin dom, men fik lov til at beholde fortjenesten ved tyveriet? Nej, aldrig. Det

[Elisabeth Bruun Olesen]

kan man altså godt, hvis man begår de lovovertrædelser, som stort set er forbeholdt overklassen. Kunne man i øvrigt forestille sig en hærværksmand slippe af sted med at begå hærværk for millioner af kroner og så kun få en bøde på 10.000 eller 20.000 kr.? Nej, aldrig. Men man kan sagtens forestille sig en miljøforurener ødelægge naturværdier, som koster det offentlige store beløb at udbedre, og så få en bøde på 10.000 eller 20.000 kr.

Normsætningen af lovovertrædelserne er klart asocial, men den virker dobbelt asocial, fordi samfundet ser alvorligere på direkte forbrydelser mod liv, legeme og velfærd end på de indirekte forbrydelser som f.eks. våbensmugleri. Og så virker den endda tredobbelts asocial, fordi den, der udfører miljøforureningen og den økonomiske kriminalitet, kan sidde stille og roligt og pænt bag sit skrivebord i jakkesæt og med slips uden pludselig at blive overrasket og måske begå en affektforbrydelse mod et andet menneske. Det er til gengæld risikoen for narkomanen, der begår et indbrud for at skaffe penge til stof.

Samfundets ideologiske grundlag afspejler sig i definitionen på forbrydelser og i bedømmelsen af de enkelte forbrydelser indbyrdes.

Man kunne også nævne det eksempel, at hvor en række moralske eller seksuelle forbrydelser, om man vil, straffedes ikke blot med dødsstraf, men oven i købet med kvalificeret dødsstraf frem til 1866, om end benådningspraksis fra kongen og regeringen i årene forud for 1866 betød nedkriminalisering, så er der i dag langt mindre strafferammer for den samme type forseelser, og i mange tilfælde rejses der i dag slet ikke tiltale. Her kunne jeg som eksempel nævne blodskam mellem voksne. Det vil sige, at straffen er afhængig af den moral, der er i tiden. Sådan ændrer holdningerne sig. Den kvalificerede dødsstraf blev afskaffet, så blev dødsstraffen afskaffet, og VS foreslår nu bl.a., at den i realiteten ubestemte livstidsstraf skal afskaffes.

Der ligger naturligvis også andre holdninger bag vore kriminalpolitiske forslag. Det hører ingen steder hjemme i et civiliseret samfund at spærre folk inde, da i særdeleshed ikke, når det viser sig, at de præventive virkninger er ganske tvivlsomme, og at indespærringen gør mere skade end gavn både for de indespærrede og for deres oftest

uskyldige pårørende og venner. Derfor opstiller vi den målsætning for sanktionssystemet, at indespærring kun skal anvendes over for et ganske lille antal mennesker, som må antages at være til fare for andre menneskers liv og legeme. Og vi tror ikke, at det drejer sig om ret mange hundrede.

Tværtimod ser vi i dag, at mange fanger er stillet ringere, efter at de har været i fængsel, end før de kom ind. Dermed er deres tilbøjelighed til at begå lovovertrædelser ikke mindsket, men øget. De lukkes som oftest ud til arbejdsløshed, dårlig bolig, knust familie og ingen penge, og deres sparsomme løsladelsespenge rækker som oftest kun til en glad og måske lidt hektisk aften og så til et koben. Dette kan mildnes mere eller mindre, f.eks. ved indførelsen af fangeløn og bedre udgangsregler. Det har VS også foreslået. Men en grundlæggende afvikling af fængselsstraffen er det mest virkningsfulde.

Hvad så med ofrene, spørges der, og det er der også blevet spurgt om i dag. Ja, dem har VS faktisk beskæftiget sig en hel del med, bl.a. gennem vores initiativ til bedre erstatninger. Men hvis vi virkelig skal tænke på ofrene, så skal vi først og fremmest føre en så human kriminalpolitik, at vi ikke sætter mennesker i en situation, hvor risikoen for, at de begår mere kriminalitet, øges. Vi vil derfor afvise, at hårde straffe for snart det ene, snart det andet skulle være udtryk for noget særligt hensyn til ofre – tværtimod. Disse dommedagsdebattører er ofrenes værste fjender, for hvis de får magt, som de har agt, så bliver der flere ofre.

Til slut vil jeg beskæftige mig med, hvorfor mennesker begår lovovertrædelser. Det er vi jo nødt til at have en vis viden om, hvis der skal ske ændringer i kriminalpolitikken.

Naturligvis er årsagerne mangfoldige, men der kan godt findes fælles træk. Og selv om VS ikke når rundt i alle hjørner og kroge med vore forslag, så når vi dog så vidt omkring, at vi kan komme et langt stykke, hvis vi sætter ind omkring de faktorer, som er de hyppigste.

For det første ved vi, at kun få tænker på den mulige straf, når de begår en lovovertrædelse. Det kan skyldes, at de ikke regner med at blive opdaget – hvem regner i øvrigt med det, når man begår en forbrydelse? – at lovovertrædelsen begås i affekt, eller at lovovertrædelsen er lovovertræderens eneste udvej

[Elisabeth Bruun Olesen]

f.eks. for at skaffe til dagen og vejen eller til narkotiske stoffer.

For det andet ved vi, at de dårligst stillede er stærkt repræsenteret i vore fængsler, og det er endda ofte en særlig gruppe af socialt dårligt stillede, nemlig dem, der altid er blevet betragtet som tabere, fordi de kunne noget andet end det, der er blevet krævet og sat pris på. Derfor lægger vi stor vægt på, at lovovertrædelser bekæmpes ved at give mennesker, ikke mindst børn, bedre levevilkår både socialt og kulturelt. Næppe noget område – og da slet ikke omkring de offentlige institutioner – er som fængselsvæsenet tilgodeset med økonomiske bevillinger, og med en omlægning af sanktionssystemet vil der kunne sættes også på relativt kostbare foranstaltninger over for lovovertrædere, uden at det betyder øgede udgifter, men med betydelig bedre resultater.

Vi mener som sagt, at vi fortsat må have et sanktionssystem, og at sanktioner altid i sagens natur vil være ubehagelige, men vi skal finde sanktioner, som virker bedre end fængselsvæsenet, og som ikke er nedværdigende og ydmygende for den enkelte. Dette har været den overordnede målsætning med denne række VS-forslag.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti ser meget positivt på mange af de forslag, som er kommet frem fra VS, uden at vi er enige i det, der ligger til grund for dem, og hvad vi skal gøre for at hjælpe på problemet. Vi synes bare, at der er så utrolig mange forslag i dag, at det simpelt hen er umuligt at fordybe sig i ret mange af enkelthederne i dem. Der kunne jo være stof nok til en debat i flere dage. Men der er én ting, der ikke hersker tvivl om. Det er, at det er særdeles alvorlige og aktuelle emner, der er taget op her. Jeg tror heller ikke, at vi i folketinget kan være særlig uenige i, at der skal gøres noget. Spørgsmålet er så hvordan. Derfor vil jeg ikke afvise eller se negativt på det initiativ, der er taget, men jeg synes jo nok, at det er lidt voldsomt.

Alene i B 73 om bekæmpelse af kriminalitet er der jo mange ting, og mange andre kunne føjes til, for det er da klart, at det vigtigste, når vi taler om kriminalitet, må være forebyggelse. Hvordan udgår vi kriminaliteten? Og hvis folk er kommet ud i den, hvor-

dan får vi dem så ud igen så tidligt som overhovedet muligt?

Derfor kommer vi ikke uden om at se på børnene, og det er der andre ordførere der har været inde på. Vi var også inde på det i går med debatten om breddeidrætten. Det er nødvendigt, at vi sætter mange flere kræfter ind her. Så kan vi diskutere, hvordan man gør det bedst for børnene; dér har vi nok forskellige opfattelser. Men kristeligt folkeparti er i hvert fald overbevist om, at en større indsats omkring familien, en bedre familiepolitik, hvor forældre og børn får mere tid sammen, har meget stor betydning. Det kan jeg også ud fra min erfaring som lærer tale med om, at i det øjeblik der er forældre hjemme f.eks. efter skoletid, ja, så fristes man ikke så let til måske at komme i dårligt selskab.

Det er også vigtigt, at man har så mange tilbud som muligt til børnene og de unge. Når de bliver beskæftiget med andre ting, kommer de ikke så let i dårligt selskab og ud i kriminalitet. Og derfor sagde jeg også i går i debatten, at selv om der ikke synes at være penge at sætte ind til fordel for breddeidræt og ungdomsorganisationerne, så er det et spørgsmål, om ikke det alligevel kunne betale sig – det er jeg overbevist om det kan – at tage penge og sætte ind på det forebyggende.

Jeg tror også, at vi skal se meget mere på disse ganske unge, som kommer ud i kriminalitet. Jeg kan med det samme sige, at vi selvfølgelig ikke vil være med til at nedsætte den kriminelle lavalder, og som andre ordførere har sagt, mener vi heller ikke, der skal være tale om fængsel i aldersgruppen 15–18 år. Det er ikke det, der er tale om. Vi skulle måske snarere sætte endnu mere ind over for de 13–14-årige, hvor der ofte kan være en begyndende kriminalitet, men hvor man bare slår det hen. Her skal man selvfølgelig heller ikke hverken have fængsel eller straf, men sætte ind – og det er det, jeg har efterlyst mange gange – sætte alle kræfter ind på at hjælpe de enkelte børn og unge, der er kommet i vanskeligheder. Først når man har fået en hel række tiltalefråfald, kan man begynde at sætte ind, og så er det efter mange kriminalfolks mening for sent. Hvis børn og unge får den fornemmelse, at det gør ikke så meget, for jeg er jo ikke så gammel, jeg forstår ikke rigtig betydningen af det, ja, så får de

[Inger Stilling Pedersen]

lov til at fortsætte løbebanen, indtil det er for sent.

Man ved jo, hvilke grupper der er særlig truede, og her skulle man altså sætte ekstra kræfter ind omkring hele familiesituationen for at forebygge, at disse unge kommer ud i kriminalitet. Jeg har selv personlig talt med flere af disse ganske unge, som jo absolut ikke er kriminelle, men er kommet ud i kriminalitet af en eller anden grund. Måske har de ikke rigtig kunnet slå til i skolen eller i den daglige tilværelse, og så søger de altså at slå til i andre kredse.

Som sagt er det jo en debat, hvor der kunne komme mange, mange aspekter ind, men det er rigtigt, at det ofte kan være børn og unge, der lider nederlag i tilværelsen, som søger ud i kriminalitet for at finde noget, hvor de ligesom kan blive accepteret. Så jeg tror, det er vigtigt, at vi sætter vore kræfter ind her. Det nytter i hvert fald ikke noget bare at sige, at det kan du ikke gøre for, og det må du aldrig gøre mere, og så fortsætter man bare derudad.

Jeg tror også, at et andet problem, som vi må have med ind her, er alkohol. Det viser sig jo, at i megen kriminalitet er der alkohol med i billedet. Jeg ved ikke, om man kan få helt præcist, hvor mange procent af forbrydelserne det er, men det er i hvert tilfælde et meget højt procenttal, også blandt unge. Mange af de unge, der kommer ud i kriminalitet, ville aldrig have begået de handlinger, de gør, hvis ikke de havde fået for megen alkohol og derfor måske ikke rigtig var i stand til at vurdere, hvad de var kommet ud i.

Der kunne tales meget om alt det her, men jeg har bare nævnt nogle få ting.

Så er der frihedsstraf; kristeligt folkeparti mener heller ikke, at det nytter meget at sætte folk i fængsel. Vi kan gøre det, fordi det er nødvendigt for at sikre os imod mennesker, som altså ikke kan begå sig på normal vis i samfundet, men vi skal huske på, at hver gang vi sætter et menneske i fængsel, har vi stemplet det menneske, og det har meget svært ved at klare sig i tilværelsen bagefter. Derfor er jeg enig i, at man kun skal fængsle, hvor det er absolut nødvendigt; der må andre sanktioner og andre straffe til. Måske kunne vi have reddet nogle fra at blive videre kriminelle, hvis vi havde haft andre sanktioner end at sætte dem i fængsel, og her

er jeg enig med VS i, at det er noget, man bør se på. Men vi er jo nødt til at have fængselsstraffe i de tilfælde, hvor vi kan frygte for liv og helbred.

Jeg mener også, at strafferammerne er noget, man må se på. Jeg mener, at voldsforbrydelser – måske ikke så udpræget, som det har været – generelt straffes mildere end berigelsesforbrydelser. Man skal ikke se gennem fingre med, at folk gør den slags ting, men der tales så meget om, at vi skal sikre borgerne; det skal vi selvfølgelig også, og det er ubehageligt, at der skal nogle ind, men det er dog voldsforbrydelserne, der for mange står som noget ganske alvorligt. Dette at sagsløse mennesker bliver slået ned og får ødelagt liv og helbred, betyder mange gange ikke så meget som, at der er begået under-slæb til ½ mill. kr. eller mere.

Jeg mener nok, at der er grund til at se meget alvorligt også på narkotikaforbrydelser, som jo mange gange kan sammenlignes med mord og har meget, meget alvorlige følger. Her bør vi også have nogle sanktioner, der er virkelig alvorlige, ikke mindst af hensyn til udlandet, fordi det kan betale sig at komme til Danmark for at udstå en mindre straf her og så alligevel have tjent meget på en forbrydelse. Jeg tror, vi er nødt til at have det i tankerne, når vi ser på den meget alvorlige kriminalitet.

Jeg vil også sige en lille smule om Grønland. Vi er åbenbart helt enige om, at der er specielle problemer for grønlændere herhjemme, og at vi bør gøre noget; det er kristeligt folkeparti enig i.

Jeg håber, at disse forslag også i retsudvalget vil give anledning til videre debat. Der er mange positive ting i dem. Der er mange ting, vi ser forskelligt på, men det er uhyre vigtigt, at vi får en kriminallov, der i første række sigter på at forebygge og, når man er kommet ud i kriminalitet, at hindre, at kriminaliteten gentager sig, og hjælpe folk tilbage til samfundet igen. Det er i hvert fald den bedste investering, vi kan gøre.

Poulsgaard (FP):

At VS vil et andet samfund, det ved vi jo, og de er kommet med en masse forslag. Det er et stort arbejde, det har de fået ros for, det vil jeg så heller ikke bebrejde dem, men godt undre mig en lille smule over. Når man ken-

[Poulsgaard]

der eller i hvert fald mener at kende lidt til VS' ideologiske baggrund og ser på lande med tilstande, som VS ønsker gennemført i Danmark, finder man helt anderledes hårdhændede metoder. Det er Kina, det er Rusland, dér er der dødsstraf, dér er det en helt, helt anden straf, dér er man ikke så human, som man er i disse forslag, der er fremsat her.

Så står fru Elisabeth Bruun Olesen heroppe og snakker om de svage og de svage og de svage. Ja men vi har hørt den melodi til hudløshed. Vi er gud ske lov et samfund, der har råd til at tage sig af de svage, vi har bistandshjælp, vi har folkepension. Jeg har sejlet i mange år og har set nød og elendighed nok i verden; det øjeblik et menneske er nødt til at stjæle for at opretholde livet, da var det samfundet, der skulle straffes. Men i Danmark er der ingen, der er nødt til at stjæle for at opretholde livet, det har vi det sociale sikkerhedsnet til. De, der kommer ud i kriminelt uføre i dag, ved godt, de er ude i uføre, og de ved også godt, at samfundet må have nogle sanktionsmuligheder, for mange gange er det simpelt hen det, at de skal på værtshus, og det med at stå på en fabrik i 8 timer er jo ikke særlig interessant. Så er det sgu nemmere at lave et bræk – ja, undskyld, hr. formand – eller slå en gammel dame ned eller røve en taske, eller hvad ved jeg.

Herregud, vi er jo så lemfældige her i landet. Selv om du tager en gammel dames taske, hvad sker der ved det? »Fy, fy,« siger dommeren, »det må du ikke, slemme Peter!« – så er den potte ude. Vi skal også lige passe på, at vi ikke går over i det plat humanistiske.

Jeg har ikke med det, jeg har sagt her, sagt, at samfundet skal straffe vildt og ubehersket, for hvorfor skulle vi det? Vi er da enige med VS i, at i stedet for nogle af de straffe, vi idømmer, var det meget bedre, at der f.eks. var en erstatning, eller at sådanne unge mennesker skulle arbejde sådan noget af, de skulle virkelig arbejde for det og erstatte forbrydelsen og erstatte samfundet det, fremfor at man burer dem inde. Det ville vel nok være noget, man kunne se med en vis velvilje på.

Om de enkelte forslag, vi har til behandling her, vil jeg sige, at B 73 jo er en fuldstændig revolution af hele samfundet. B 74 vil jeg lade hvile lidt. Så vil jeg se på lovfor-

slag nr. L 165, afskaffelse af livstidsstraffen. Dér er vi i tvivl, det vil vi da indrømme ganske klart – altså hvis de bemærkninger, der står til lovforslaget, er rigtige, og det går jeg ud fra at de er. Hvis det er fuldstændig op til den siddende justitsminister, at han eller hun kan afgøre, hvornår sådan en lov skal ud, kunne der måske være grund til at se lidt på at få det ændret.

Vi er rygende uenige i forhøjelsen af den kriminelle lavalder fra 15 år til 18 år, som er foreslået i L 166. Det er i hvert fald ikke den vej, vi skal.

Så kommer vi til beslutningsforslag nr. B 75 om nedbringelse af ventetiderne til anstalter og arresthuse. Her er vi simpelt hen enige med VS. Det kan ikke være rimeligt, at folk skal gå og vente i årevis for at komme ind. Det er en del af straffen i sig selv, så det forslag kan vi støtte.

Så kommer vi til forslaget vedrørende Grønland. Her ved vi ikke rigtig, hvad vi skal sige, for nu har vi jo fået hjemmestyre på Grønland, og det må efter vor mening også indebære, at Grønland selv overtager den slags forpligtelser, så de grønlandere, der bliver retsfulgt i Danmark, må enten udvises til Grønland, eller også må de følge de ganske almindelige danske spilleregler. Men vi er altså lidt i tvivl.

I det store og hele vil jeg sige, at den revolution af retssystemet og fængselsvæsenet, som VS har lagt op til, er vi ikke helt enige i, men som sagt kan vi se positivt på nogle af tingene.

Lenger (VS):

Jeg vil gerne sige tak for de mange smukke ord, der er faldet om den række af forslag, vi har fremsat her. Dem kan vi jo så sole os i på vores næste gruppemøde.

Jeg havde lidt svært ved undervejs i debatten at se både af ministerens indlæg og af de enkelte ordføreres indlæg, hvad det egentlig var, man havde at have de mange smukke ord i; og de træfpunkter, som ministeren omtalte, havde jeg også lidt svært ved at få øje på. Jeg ved ikke, om det var en opfordring til, at vi skulle mødes på 0059, eller hvor træfpunktet i øvrigt var.

Det, der lå i de forskellige bemærkninger, var, at ministeren ville fremskynde en række udtalelser fra straffelovrådet. Andre ville

[Lønger]

drøfte enkeltheder, og så var der nogle ordførere, der var positive over for enkeltforslagene, men jeg havde i hvert fald meget svært ved at finde de helt kontante tilsagn om de tanker, som vi har fremlagt. Men jeg håber, det skyldes, at omfanget er stort, og at man ikke er gået ned i detaljerne på nuværende tidspunkt.

Formålet med den måde, vi har udarbejdet forslagene på, er jo, at vi på én og samme tid vil beskæftige os med langsigtede og kortsigtede foranstaltninger i kriminalpolitikken. Det langsigtede er, at vi ønsker en øget brug af alternative sanktioner og en tilsvarende nedtrapning af frihedsstraffen, og det mere kortsigtede tager udgangspunkt i, at vi jo nok havde forudsat, at folketingets flertal ikke ligefrem ville falde os om halsen og sige: det var søreme godt – det gør vi fra i morgen! Det er derfor, vi også har set på nogle mere kortsigtede foranstaltninger, hvoraf vi kommer til de fleste lidt senere i dag.

En anden indfaldsvinkel, når man vil beskrive forslagene, er, at vi har ønsket også på det helt korte sigt at se på de indsattes retssikkerhed, som vi mener er behæftet med adskillige mangler. En af overskrifterne i forbindelse med at hjælpe folk ud af kriminalitet må være, at man i stigende grad giver de mennesker ansvar og i mindre grad fratager dem ansvar, hvilket jo er noget af det, der kendetegner fængselsvæsenet i dag.

Jeg bed især mærke i fru Inger Stilling Pedersens på mange måder meget positive indlæg, og derfor undrede det mig, hvordan hun egentlig kunne ende i at afvise det meste af det, der ligger her. Men der var positive bemærkninger hele vejen rundt, uden at jeg som sagt fandt de helt kontante tilsagn om at føre en kriminalpolitik, der går i denne her retning.

Om beslutningsforslag nr. B 73 vil jeg gerne sige, at vi ikke, som fru Annelise Gotfredsen var inde på, har nedvurderet frihedsstraffen, men vi har konstateret, som det er blevet konstateret år efter år, at det er umuligt at resocialisere mennesker i fangenskab. Hvis man skal se på en eventuel generalpræventiv funktion af fængselsstraffen, mener vi, at den er maksimal allerede tidligt i en strafferamme, og hvis vi skal se på den specialpræventive funktion, er den i al almindelighed mere end tvivlsom, og det skyldes forholdene, ikke blot at der er tale om fangenskab, men nok

så meget de løsladelsesforhold, som gælder for mennesker, der har været i fængsel.

Fru Annelise Gotfredsen var også inde på nogle, synes jeg, helt relevante tanker omkring dette, at kriminalpolitikken selvfølgelig ikke må fjerne sig alt for meget fra det, der er de generelle holdninger i befolkningen. Det synes jeg er en diskussion, der er relevant at tage, for det vil være meget uheldigt, hvis det sker. Derfor er det også en forudsætning i forbindelse med kriminalpolitiske fremskridt, at der samtidig føres en bred offentlig debat med det formål at vinde udbredelse for, hvad der måske umiddelbart strider mod den enkeltes retsopfattelse. Det kan godt vise sig at være det mest virkningsfulde, det mest kriminalitetsforebyggende og det mest recidivbegrænsende på det område. Men samtidig med at jeg har sagt disse ting om den i øvrigt meget overvurderede general- og specialpræventive funktion, mener vi også, at de funktioner i den retning, som findes i det nuværende sanktionssystem, kan opnås på anden vis, og det har vi anvist nogle eksempler på.

Jeg er godt klar over, som ministeren var inde på, at en række af de alternativer, som vi peger på man kunne gøre forsøg med, faktisk anvendes i større eller mindre omfang, men det, der i hvert fald er det anderledes ved vores forslag, er, at disse alternativer anvendes som noget sekundært, hvor det primære i det nuværende sanktionssystem fortsat er anvendelse af frihedsstraffen. Hvis man tæller sammen blandt de alternative sanktioner, som vi taler om, er der faktisk hele 10, fra det helt banale og umiddelbare, at vi kunne begynde at fængsle lige så lidt som andre lande, vi sammenligner os med, og til en øget brug af f.eks. samfundstjeneste og forskellige støttefunktioner, der tager udgangspunkt i, at kriminalitetsårsagerne meget ofte er nogle kulturelle og sociale forhold, som vi derfor har mulighed for at gøre noget ved.

Vi vil ikke påstå, at vi har fundet alle de vises sten, men vi vil påstå, at forslagene her i hvert fald indeholder nogle af dem.

Hr. Thor Pedersen var inde på spørgsmålet om, hvorvidt den måde, vi systematiserer de enkelte straffe på, vil indskrænke domstolens muligheder for en individuel bedømmelse. Det kan man da godt sige, men så vil det i givet fald være sådan, hver eneste gang

[Lenger]

folketinget sætter en strafferamme – og det har altid været sådan, og det bør fortsat være sådan – at værdisætningen af de enkelte lovovertrædelser i forhold til hinanden er et politisk spørgsmål. Det kan, som fru Elisabeth Bruun Olesen var inde på, afspejle moral og udvikling i samfundet, men det er et politisk spørgsmål, og derfor vil der, hvad enten man systematiserer på den ene måde, som vi har foreslået, eller på den anden måde, som f.eks. reglerne er i dag, altid være en indskrænkning i domstolens muligheder for en bedømmelse derved, at domstolene selvfølgelig skal holde sig til strafferammerne. Det er for os at se helt banalt, og derfor synes jeg ikke, at den indvending var særlig god.

Formålet med vores forslag om en straffuldbydelseslov, som i daglig tale ellers er kaldt for en fangelov, har været, at vi ville sikre de indsattes rettigheder ét og samme sted. Nu har de i øvrigt ikke specielt mange rettigheder – det kan vi komme tilbage til i senere debatter i dag – men de rettigheder, som de til hver en tid måtte have, skal stå ét og samme sted, og samtidig skal det ét og samme sted udtømmende beskrives, hvad de enkelte sanktioner går ud på. Som det også vil vise sig senere i dag, er der jo mange straffe i straffen, når man afsoner en fængselsdom. Der er mange sanktioner, som der ikke står noget som helst om i den afsagte dom. Der er manglende klagemuligheder. Hvad disse klagemuligheder, hvad disse rettigheder og hvad disse sanktioner end skal gå ud på, så ønsker vi dem beskrevet ét sted, fordi vi mener, at det vil være et redskab til at forbedre retssikkerheden for de indsatte.

Jeg forstår, at ministeren gerne vil se på det, jeg forstod på hr. Torben Lund, at han gerne ville diskutere det, og jeg forstod også, at hr. Bernhard Baunsgaard og fru Ebba Strange var rimeligt positive over for instrumentet, og det er måske et af de felter, hvor denne anledning kan betyde, at der kommer nogle fremskridt, men man kunne da sagtens forestille sig en straffuldbydelseslov med præcis det samme indhold for de indsatte i fængslerne og for mennesker, der er under en straffuldbydelse i øvrigt, præcis de samme forhold, som gælder i dag. Det afgørende er, at som vilkårene for straffuldbydelsen foregår i dag, er det noget, der foregår lukket. Det foregår i det administrative system, og det synes vi ikke om, og uanset hvad ind-

holdet skal være, så skal det være fastsat særskilt ved lov. Det er det, der er indholdet i forslaget.

Hvad angår livstidsstraffen, som vi foreslår afskaffet, bemærkede jeg, at hr. Thor Pedersen sagde, at der var forbrydelser, som var så alvorlige, at livstidsstraffen er nødvendig. Det får mig til at spørge: nødvendig for hvad? Nødvendig for, at straffen skal mærkes måske? I så fald mærkes den jo allerede langt tidligere, ved en langt mildere straf end en livstidsstraf; selv en straf på 8 år er utrolig lang tid at rive ud af sit liv eller at sidde indespærret.

Eller er den nødvendig for at afskrække andre? Det tror jeg heller ikke på, for afskrækkelsen er maksimal allerede ved en langt kortere straf, og en række af de forbrydelser, hvor vi normalt anvender livstidsstraffen, er typisk de forbrydelser, hvor man overhovedet ikke har gjort sig nogen som helst overvejelser om, hvad straffen faktisk ville blive. Det er endda ofte affektforbrydelser.

Eller er den nødvendig for at få lovovertræderen i gang igen, kunne man spørge. Hertil kan man for det første sige, som jeg tidligere sagde, at det er meget svært at foretage en resocialisering under fangenskab. Men hvis der i øvrigt skal være mening i at få lovovertræderen i gang igen, hvis det er det, der skal være meningen med livstidsstraffen, så var det måske også rimeligt, at man sikrede, at han faktisk kom ud; før kommer han jo da i hvert tilfælde ikke i gang igen.

Vores principielle indvending imod livstidsstraffen er imidlertid, at den er tidsubestemt, at den er undergivet politiske beslutninger, som vi normalt sætter en ære i ikke griber ind i strafudmålingen her i landet, og at der i praksis tidsmæssigt er meget store forskelle imellem dem, der har siddet kortest under en livstidsstraf, og dem, der har siddet længst under en livstidsstraf. Det er meget uheldigt, at der er dette tidsubestemte i den, men hvis man overhovedet kunne argumentere for blot en smule resocialiserende virkning af en livstidsstraf, ville den fuldstændig forsvinde som følge af det uforudsigelige element, som ligger i den. Den ødelægger folk, og hvis det var meningen, skulle man jo ikke have idømt dem en straf med lige præcis denne her udformning. Forudsætningen for

[Lønger]

at få en livstidsstraf er jo faktisk, at man under en eller anden form i hvert fald forventes at være fundet egnet til påvirkning gennem straf.

Jeg er glad for, at hr. Bernhard Baunsgaard sagde, at det var noget, vi kunne drøfte, og at hr. Torben Lund i hvert fald principielt var enig, og så forstod jeg, at hr. Poulsgaard i hvert fald på dette punkt var til at tale med.

Den kriminelle lavalder ønsker vi forhøjet, og vi har specielt lagt mærke til, at kriminologen Flemming Balvig har udtalt, at selve kriminaliteten ikke påvirkes af en bestemt lavalder. Det gør derimod konsekvenserne af, at mennesker begår kriminalitet i den alder. Det vil senere skade deres voksne liv, for det sker midt i en udvikling, som de er i gang med. Det ville være logisk at sætte dem i fængsel, hvis man på forhånd havde opgivet dem, men det har man jo netop ikke. Derfor er det uden mening.

Der ligger også det humane synspunkt: hvad kan vi egentlig tillade os over for mennesker, der er mellem 15 og 18 år, altså mennesker, der måske ikke er børn mere, men heller ikke er »unge« endnu? Det er overvejelser, som i forvejen indgår i vores straffelovgivning. Det er altså ikke noget nyt, at man begynder at overveje ud fra dette humane synspunkt, hvad vi skal med lovovertrædere mellem 15 og 18 år. Der er i forvejen en særlig beskyttelse af dem. Det, vi så er uenige om, er, hvori denne beskyttelse skal bestå. Her mener vi, at de skal behandles ikke blot på en anden måde, men også af et andet system.

Fru Ebba Strange sagde, at det er folk, som socialforvaltningerne er trætte af. Ja, det vil jeg godt tro, men det kan vi altså ikke tage os af, for socialforvaltningerne skal ikke blive trætte af folk. Socialforvaltningerne skal udføre de opgaver, som man pålægger dem, og hvis det bliver socialforvaltningerne, der skal tage sig af disse mennesker her, skal de altså gøre det, uanset hvor trætte de er.

Tilsyneladende er vi enige om, at der i hvert fald skal bruges andre sanktioner over for dem, og dér var hr. Bernhard Baunsgaards idé måske ganske udmærket. Man kunne sige: vi ændrer ikke den kriminelle lavalder, men vi bruger heller ikke fængselsstraffen over for dem. Hr. Bernhard Baunsgaard talte om, at man dér kunne sætte ind

med andre sanktioner. Det var så en mulighed, der i hvert fald ville betyde et fremskridt.

Forslaget om nedbringelse af ventetider tager udgangspunkt i, at det i sig selv er en straf at vente, at det er en psykisk belastning, at det er umuligt at planlægge, at man kan få problemer, hvis man overvejer at gå i gang med en uddannelse, og at man kan miste arbejdet, selv hvis man venter på at afsone en kort straf. Forslaget kan kort koges ned til den bemærkning, at ventetiden virker som en straf. Vi vil også betragte den som en straf.

Hr. Bernhard Baunsgaard fremsatte i sidste uge et forslag, der ikke var et beslutningsforslag som det, vi har fremsat, men et lovforslag, og den eneste forskel er, at hr. Bernhard Baunsgaard regner med 6 måneder, hvor vi regner med 4 måneder. Det skal sådan set ikke skille os ad. Vi synes, det er et godt princip, at den ventetid, der virker som en straf, også skal betragtes som en straf, og hvis der ikke kan blive enighed om at vedtage vores forslag, stemmer vi gerne for hr. Bernhard Baunsgaards, når det kommer til behandling.

Jeg er enig med fru Ebba Strange i den indvending, at en sådan regel kan vendes om, og at man i stedet overfylder fængslerne eller udvider fængselskapaciteten for ikke at risikere, at nogen falder for denne 4 eller 6 måneders grænse. Men dybest set er det jo da et politisk spørgsmål, som må afgøres her i folketinget, og hvis der er en positiv holdning til princippet her, må der vel være en tilsvarende positiv holdning for, at det ikke skulle give sig udslag i de betænkelige konsekvenser, som fru Ebba Strange nævnte.

Jeg er nok lidt mere mystificeret med hensyn til de bemærkninger, der er faldet omkring samfundstjenesten. Problemstillingen er jo, at vi foreslår en automatik. Samfundstjenesten er jo ment som en alternativ foranstaltning, og hvis man skal tage det med det alternative alvorligt, må det også betyde, at når samfundstjenesten anvendes mere, skal frihedsstraffen anvendes tilsvarende mindre. Hvis vi ikke overfører midler fra anstaltsektoren til den frie kriminalforsorg, til samfundstjenesten, vil der jo ske det, at samfundstjenesten i stedet fører til en udvidelse af det samlede sanktionssystem i Danmark. Det har aldrig nogen sinde været meningen.

[Lenger]

Jeg er lidt mystificeret af hr. Torben Lunds bemærkning om, at automatikken skulle være, som han sagde, en given ting. Ja, det er godt, og hvis det er udtryk for, at hr. Torben Lund støtter det princip, at der skal overføres ressourcer fra den ene sektor til den anden, så er jeg glad, men med de bemærkninger, der faldt, er det lidt uklart at se, hvad meningen egentlig var.

Jeg er også lidt overrasket over, at det overhovedet skulle være nødvendigt at fremsætte et forslag af denne karakter, men det er nødvendigt, fordi man i forbindelse med udvidelsen af samfundstjenesten til at være landsdækkende faktisk tog ressourcerne fra den øvrige frie kriminalforsorg. Jeg har forstået, at justitsministeren har modificeret sin holdning lidt og også godt vil tage midlerne fra anstaltsektoren, men udgangspunktet er stadig, at man i hvert fald i væsentlig grad tager midlerne til udviklingen af samfundstjenesten fra den frie kriminalforsorg. Derfor er forslaget nødvendiggjort, men det burde som sagt ikke være nødvendigt, for det burde sige sig selv, at når man går i gang med alternative foranstaltninger som samfundstjeneste, så er meningen ikke, at de ikke er mere alternative, end at man altså kan undergrave det alternative ved samtidig at bevare den nuværende kapacitet i anstalterne.

Jeg tror, fru Ebba Stranges udtryk vedrørende forslaget om grønlændere er meget præcist, idet hun sagde, at alle er optaget af grønlændernes forhold. Det var også mit indtryk ved at høre på debatten her. Vi er alle meget optaget af grønlændernes forhold, og justitsministeren har også tidligere beskæftiget sig med det og nævnte jo, at der nu var en udvidelse i Godthåb undervejs, og at man ville oprette en særlig afdeling i anstalten ved Herstedvester. Som vi har nævnt i bemærkningerne til vores forslag, er vi altså meget tilbage fra at foreslå en særlig afdeling i anstalten ved Herstedvester, fordi vi frygter, at det kan udskyde den endelige løsning af det, og man indretter vel ikke en afdeling i Herstedvester, hvis det er meningen, at man ret hurtigt derefter skal til at nedlægge den igen, fordi man finder en løsning, hvor grønlandske straffasonere kan afsone på Grønland, og det er jo det, som forslaget primært går ud på. Så hvor positiv ministeren end var, så forstår jeg, at den eneste, der tilsyneladende kommer til Grønland, er ministeren

selv, mens straffasonerne bliver i anstalten ved Herstedvester mange år endnu.

Det, der jo er tale om, er, at det er ren deportation. Det er mennesker, som har overtrådt ikke den danske, men den grønlandske kriminallov, som har gjort det i Grønland, som i hvert fald i første omgang er blevet dømt i Grønland, og som herefter flyttes til Danmark, hvor de måske aldrig har været før, til en kultur, der er fremmedartet, til et sprog, de ikke taler, hvor de skal behandles af psykiatere. Hvordan en psykiater kan behandle et menneske, der ikke taler ens eget sprog, det er meget svært at forestille sig. Hvordan kan man behandle en patient psykiatrisk via tolk? Det forekommer en umulighed, og det er altså de vilkår, som 20-30 grønlændere hvert eneste år er ude for. Vi ville skribe, og gør det da også, når man i andre lande deporterer folk i forbindelse med en straffasoning. Derfor har vi en række kortsigtede foranstaltninger med, men vores kortsigtede foranstaltninger udmærker sig i modsætning til ministerens ved, at de ikke indeholder den samme risiko for, at vi skal udsætte en endelig løsning af det.

Hr. Poulsgaard sagde, at i Danmark er der ingen, der er nødt til at stjæle. Nå ja, der er jo i hvert fald mange pensionister og enlige mødre, der bliver taget for helt banale butikstyverier, og der er blevet flere de sidste par år. Der er også andre grupper, der ikke kan klare deres behov uden at gøre det, men det er så, hvad det er.

Men så drager hr. Poulsgaard nogle andre lande ind i billedet; han nævnte Kina og Rusland, som han kaldte Sovjetunionen, som han påstod at VS skulle have nogle særlige sympatier for. Jeg synes, at den bunke af lovforslag, som vi har fremsat her, meget klart viser, hvilke sympatier og hvilke antipatier vi har for de styreformere, som hr. Poulsgaard nævnte.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslagen til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

[Tredje næstformand]

Jeg foreslår, at forslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 78:

Forslag til folketingsbeslutning om et uafhængigt organ med kompetence til at træffe afgørelser i spørgsmål om straffuldbydelse.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 9–11 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 79:

Forslag til folketingsbeslutning om uafhængige tilsyn med forholdene i anstalter og arresthuse.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 80:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af straffasoneres demokratiske rettigheder, bolig og arbejde.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 81:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et jysk og et sjællandsk fængselsmuseum.

Af Lenger (VS) m.fl.
(Fremsat 5/2 85).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Beslutningsforslagene nr. B 78–B 80 handler om spørgsmål vedrørende de indsatte forhold og rettigheder, mens beslutningsforslag nr. B 81 handler om fængselsmuseer, og jeg må desværre sige, at jeg synes, det er et

forslag, der falder ind under det, der jo desværre ved visse lejligheder præger venstresocialisterne, at de fremkommer med ganske useriøse forslag, og derfor synes jeg heller ikke, der er nogen grund til at bruge tingets tid til at kommentere det forslag.

Vedrørende de andre beslutningsforslag vil jeg gerne sige, at jeg har en positiv indstilling over for tanken om en straffuldbydelseslov. Ud fra mere principielle synspunkter vil det være rigtigt i højere grad end i dag at regulere de indsatte pligter og rettigheder ved lov. I forbindelse med udarbejdelsen af forslag til en sådan lov vil det være naturligt at drøfte spørgsmålet om tilsynet med forholdene i kriminalforsorgens anstalter. Det er nævnt i beslutningsforslag nr. B 79, og spørgsmålet om, hvem der skal have kompetencen til at træffe afgørelser i spørgsmålet om straffuldbydelse er nævnt i beslutningsforslag nr. B 78.

Det er vigtigt, at disse spørgsmål bliver nøje overvejet, og at det sker i sammenhæng med de andre spørgsmål, som udarbejdelsen af forslag til straffuldbydelseslov naturligt vil give anledning til at rejse. Derfor mener jeg også, at de bør indgå i straffelovrådets og eventuelt det særlige underudvalgs overvejelser i forbindelse med udfærdigelse af udkast til en sådan fuldbydelseslov.

Med hensyn til beslutningsforslag nr. B 80 vil jeg gerne sige, at et flertal her i tinget for kort tid siden gav tilslutning til, at spørgsmålet om løn til de indsatte skulle afvente Dahlgaardudvalgets afsluttende betænkning. De øvrige emner i beslutningsforslaget egner sig, synes jeg, til at indgå i arbejdet med en straffuldbydelseslov, hvor det formentlig også vil være hensigtsmæssigt at beskrive den rolle, som den frie kriminalforsorg skal spille i fremtiden.

Torben Lund (S):

Også i denne klump af beslutningsforslag, som forslagsstillerne har givet overskriften »De indsatte demokratiske rettigheder«, føler vi at der er nogle positive intentioner. Dels er der dette at give de indsatte en bedre retsbeskyttelse under afsoningen, dels er der elementer, der vil formidske tendensen til umyndiggørelse af de indsatte, og endelig synes jeg også, det er vigtigt at se på, hvordan løsladelsessituationen kan forberedes